

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יב, תשכ"א

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

תורגמה בחלקה לעברית. ובאחת הצורות האחרות של השורש :
"אין ערך השכלתי לידיעת מלים במעורטל כהמושגים
השקועים בהן..." (י' בן-אור, לשון וסגנון, תשי"ט, בשער
הספר). ברי מכל האמור, שמשמעות אחרונה זו של השורש
ערטל, בתוספת רגש הגנות שבו, ירושה משותפת היא מלשון
המחקר של ימי הביניים ומלשון המקובלים שבדורות מאוחרים.

שמעון תודר

אמרותיו של יעקב כהן

(מספרו "משלי קדומים")

אוהבים השמים את אמיצי הלב.
אכן לא אבן האדם.
אל קנוא ונוקם אל העם.
אם ילבש הרע את לבוש הטוב, לא יינכר זה מזה.
אשר יאמר "אהבתי את אדוני", הוא גם יהיה לעבד
עולם.

אשר משפט החרב ייקרא, לא משפט הוא, כי אם רצח
כל משפט.

אתה המשפט ואתה הכוח, ולך אפוא הצדקה תמיד.
באשר הבגידה שם הרקב.
בזאת ייבחן הטוב, כי יחזק רוחו לסבול ולבטוח באלהים.
במוסר אב יגדל בן משכיל.
בנשיקות פיו ברא אלהים את האישה.

ברגלי אשמדאי ניכר שלמה.
בשם השלום כל דבר אמת ידוכא.
גדולה האהבה הבוחרת מות נשיקה לרַע.
גדול הלילה, ואם עני מן היום, אך קרוב ממנו לאלהים.
גורל הוא, אשר נבראתי אדם ולא עץ.
דרך אלהים — יוליך את האדם על עברי פי תהומות,
ועל סף האבדון ישלח עזרתו לו לפדותו.
דרך ברכת אלהים — בבואה לא ידעה גבול.
דרכו של הפלא לבוא אל אשר לא יצפה לו.
דרכים שונות לעריצות.
האדמה אישה היא ודורשת אהבה.
האהבה הצמיחה לו כנפיים.
הזדון יושב לכיסא השלטון, והַכֶּסֶל יועץ שקר לו.
הטוב והרע תאומים המה.
היחדל החמס, אם יהיה לחוק?
היש אבן ואבן, איפה ואיפה, במאזני המשפט?
הלילה מכסה על עושרו, ואוצרותיו כמוסים.
הסבל ופחד המוות ניתן למען תצורף הנשמה.
השמש אִם החיים.
חוק עולם הוא וסדר קדומים, אשר הארץ למנצח היא.
טובה עצה עם גבורה, ובסבכי מלחמה הערמה תושיע.
טוב לחיות ולסבול באוהל אמנו מנדוד ומבקש רחמים
בחצרות נכר.
טוב למות כאריה עם אחיך הגיבורים ביום קרבות
מהיות כלב חי רץ לפני אדוניו.

יגאל כל איש נפשו, וכל האדם ייגאל.
יסוד חיי העם ושורש עצמתו וחירותו היא האדמה.
יש אשר הלחץ יורה לאדם דרכו הנכונה.
ככוח זרועו כן זריותו.
כל אחד נושא את האסון הגדול כעופרת כבדה בלבו.
לא זה עבד, אשר ביד תקיפים יוקח ויאולף לכל עבודה,
ובלבו ישמור גאונו ומריו וחופשו מקדם.
לא ישפוק לטוב עצם היותו למען הפיל את הרע.
לא להיגיון לבד ניתנה התורה, כי אם למעשה.
לא לך החרפה, כי אם לבוזך.
לב נדיב כל נפש יקנה.
מה יפחד אדם: אשר נועד לו, יבואנו, ואשר לא נועד
לו, לא יבואנו.

מקום שם המשטמה העיוורת והעריצות יושבות לכס
משפט, אין תקווה לצדק כי יישמע דברו.
מתהדר בחוסר הדעת.
מתוקה עבודת האוהב באהובתו.
נחוץ שבעתיים השלום בבית, בהיות המלחמה בשער.
גרמס הצפעוני, וראשו נשאר בחיים.
סכנת אמת היא לאסיר מחשכים להיות נדחף מכלאו
פתאום לאור העולם.
עולם, אשר אין צדק בו, אינו ראוי שיתקיים.
קרוב אלהים לכל דורשי קרבתו.
רוממות הצדק על שפתי עריץ.
רע העולם משורשו, ונושא הוא נבטי כיליונו בחובו.

רצון השמים הוא, אשר בדרכים רבות ושונות יעלו אליהם.

רק לעתים רחוקות יבוא הפלא.
שני פנים לכול.

שבע תהילות על לשונו, ושבעים חלקות נוססות,
ובסתר נפשו כבר כרה קברכם.

חנוך ילון

טַמָּאָה בַּמָּקוֹם טַמָּאָה

כך, טַמָּאָה, מביא א' דרור ממסורת לשון חכמים של פורת (לשונונו לעם מחזור יא, קונטרס קיב עמ' 256, הערה 2). בלשונונו: "פורת הביא מן הניקוד התימני פעם אחת גם את היחיד טַמָּאָה (בטי"ת חרוקה)" וכו'.

לא מן הניקוד התימני הביא, אלא מתורת כהנים כ"י רומי מצולם, וז"ל פורת (לשון חכמים, עמ' 112): אבל גם הַטַּמָּאָה [51 a ב"פ] וכו'. כ"י זה מנוקד בבליית, נמצא עכשיו בצילום דפוס מהדורת פרופ' א"א פינקלשטיין, ניו-יורק תשי"ז. באותו עמוד שציטט פורת (דפוס עמ' קב) נמצא במחצית הראשונה של העמוד שלוש פעמים טומאה אב¹ הַטוּמָאָה, אָב הַטוּמָאָה, אָבוֹת הַטוּמָאָה, פעמיים במחצית השנייה של העמוד: אָב הַטוּמָאָה (הוי"ו מחוקה, וממעל למחיקה חירק).

מה טעם המחיקות והניקוד — איני יודע; על כל פנים ראיה דחוקה.

¹ האל"ף קמוצה ואחרי הבית נקודה ורשמי מחיקה.